

BIM

Lijepo da si i ti opet došao, kaže Sonja Dumoulin. Hvala ti, odgovori Carlo Wouters, i oprostite što sam malo zakasnio, ali to je zbog zastoja na E19 između Brasschaata i Brechta, kaže. Jaknu možeš objesiti na stalku u hodniku, kaže Sonja Dumoulin, a svojoj novoj curi kaži da se naša skupina šetača svake godine okuplja prve nedjelje u rujnu i da onda, umjesto da odemo u dugu šetnju, sjedimo ovdje na mojoj terasi u vrtu i uživamo. Jer tada nešto jedemo i pijemo, kaže Sonja Dumoulin, i svojoj curi isto tako kaži da je i ona dobrodošla jer u našoj grupi uvijek ima mjesta za još jedno novo lice, kaže. Reći ću joj, kaže Carlo Wouters. Zamislite, sutra možemo očekivati još ljepše vrijeme nego danas, kaže Leen Marissen, jer su na prognozi rekli da bi živa mogla dosegnuti

dvadeset pet, gdje i dvadeset šest pa možda čak i dvadeset sedam stupnjeva. Idealno za sjedenje na terasi, kaže Freddy Taeymans. Bablje ljeto, kaže Leen Marissen. Za to je još rano, kaže Rik Haverans, jer ljeto još nije gotovo, a bablje se ljeto odnosi na jesenske mjeseci, listopad i studeni, kaže. Kako je bilo na odmoru u Portugalu? pita Dorien van Gucht. Dobro, ali prevruće u unutrašnjosti pa smo zato ostali na obali – a i jezik je bio problem, odgovori Leen Marissen. Jan Simons kaže da Tour de France počne pratiti na televiziji tek kad biciklisti stignu u podnožje Alpa i obronke Pireneja. Izmjenjivanje malih planinskih sela, prijevoja i još netaknute prirode koji se usput vide: to mi je najzanimljivije u toj cijeloj utrci, kaže. Gle tamo, kaže Bert Meeuwis. Kamo? Tamo! Gle kako onaj Land Rover Defender opet stoji napola na pločniku, a napola na biciklističkoj stazi. Da, vidim, kaže Mia Devos. I pogodite čiji je to auto! kaže Frank Blockx. Moj sigurno nije, odgovori Mark Storms. Zamislite, u zadnje vrijeme često se čuje kako u francuskim selima i zaselcima gotovo više nema tradicionalnih pekarnica, kaže Myriam Vertessen. Baš tužan razvoj događaja, kaže Liesbeth Jorissen. Pustoš, kaže. Hajde, ne pretjeruj. Ja pretjerujem? Nije istina. Ali generaliziraš. Ili šuti u vezi s Francuskom i njihovim tradiciona-

lnim pekarnicama. Da šutim? Zašto bih šutjela? Ista se stvar događa s trgovinama živežnih namirnica, u još većoj mjeri. A osim toga, u francuskim planinskim selima sve se više malih škola zatvara ili se moraju spojiti. Prošli tjedan to je sve bilo na televiziji, u jednom prilogu o napuštenim selima ne samo u Francuskoj, nego i u Španjolskoj. Niste gledali? Ne, nisam to uopće vidjela, kaže Eline Martens. Kako neki ljudi uvijek sa sobom povežu sve što im pričaš i odmah se nadovežu sa svojom pričom, kaže Leen Marissen. I, slušaš li ti onda što još govore? pita Jan Simons. Ne, a ti? pita Anna De Roeck. Ne, ni ja, kaže Jan Simons. Kako to lijepo zvuči na njemačkom, kaže Alma Van Dijk: *Du sollt-est immer mit mir sein*. Zamislite, kako se nakon zime ne vidi da dolazi proljeće samo po tome što se vraćaju ptice selice, nego i po sve većem broju turista na biciklima, kaže Dorien van Gucht. Osim toga: među tim turistima na biciklu sve je više žena, kaže. Katkad prođe skupina biciklista u kojoj su samo žene, kaže Bert Meeuwis. Rik Haverans kaže da je na YouTubeu naišao na jedan glazbeni video u kojem akorde za gitaru pjesme „Start Me Up“ Rolling Stonesa izvodi neki gitarist kojemu su prikazane samo podlaktice, šake i prsti. Ono što se cijelo vrijeme vidi, kaže Rik, zapravo je ples koji izvode prsti

na podiju vrata gitare omeđenom žicama i pragovima. I tako se zapravo dobiva balet prstiju koji je i elegantan i strastven, kaže. Izgleda da se secesijska kuća doktora Versmissena prodaje i da natpis agencije za nekretnine već stoji u dvorištu, kaže Eline Martens. Moja mi je prijateljica iz Bruxellesa, kaže Dorien van Gucht, pričala o vremenu kad su se ona i njezin muž iz glavnog grada preselili u jedan mali, poljoprivredni zaselak u blizini Geraardsbergena i kako stanovnici tog zaselka nisu mogli shvatiti zašto su se njih dvoje preselili. Jer ovakvo zabačeno i tiho mjesto poput ovoga, rekli su, zar vam ono neće biti pretiho i prezabačeno? Vikendica za ljude iz Bruxellesa koji za vikend vrevu glavnog grada žele zamijeniti za mir i prirodu flamanskih Ardena, da, to im je bilo poznato, i ljudi iz tog zaselka to su još i shvaćali, ali da se iz glavnog grada presele onamo za stalno... To im je bilo jako čudno. I ono što još nisu mogli razumjeti, kaže Dorien van Gucht, to je što su tih dvoje iz Bruxellesa umjesto nekog otmjenog vozila kakvo bi se očekivalo, imali drndav Citroën 2CV. Jedite, kaže Sonja Dumoulin, a što se tiče pića, to je samoposluga kao i uvijek, kaže. Brdovit krajolik kao što je u flamanskim Ardenima ljepši mi je od ovog ravnog ovdje kod nas, kaže Brigitte Vermeer. Dražesniji je od našeg, kaže. Slažem se, kaže Leen

Marissen. Ne možeš imati sve u životu, kaže Frank Blockx. Naše prijateljstvo bilo je odlično, kaže Eline Martens, i trajalo je do dana dok nije ušla u politiku. O kome sad govoriš? pita Bert Meeuwis. Evo, gle, ona je sasvim desno na ovoj fotografiji: žena sa šiškama, u žutom odijelu, kaže Eline Martens. Mozak treba održavati isto kao i povrtnjak, kaže Carlo Wouters, jer baš kao što se u povrtnjaku redovito mora plijeviti korov, tako se isto s vremena na vrijeme mora odstraniti korov koji ti se širi u mislima, kaže. Vrtlar poljana uma, kaže Alma Van Dijk. Frank Blockx kaže da se novi poštar, dok biciklom prolazi kroz novu stambenu četvrt, stalno buni i stavlja poštu u krive sandučice. Kad onda sutradan prolazi pokraj igrališta, neki mu klipani, koji žele biti glavni, dobacuju. Glupane! dovikuju mu. A poštar im na to uzvraća: idite kući, balavci, majka vam je pripremila Whiskas! Dok je moja sestra početkom sedamdesetih studirala i živjela u Leuvenu, kaže Rik Haverans, često je na gramofonu puštala englesku folk grupu Amazing Blondel. Tri lika s bujnim bradama, brkovima i razbarušenim grivama čija je glazba nadahnuti umjetničkim popijevkama elizabetanskog doba, kaže, a na omotnici njihove ploče prikazani su kao plemići iz šesnaestog stoljeća. Pjesme su im se, na primjer, zvale „The Siege of Yaddlethorpe“, „Celes-

tial Light“ i „Lincolnshire Lullaby“, a instrumentalna pratnja sastojala se od poprečne flaute, gitare, čembala i krumhorna. Znam, nije baš po svačijem ukusu, kaže Rik Haverans, ali bilo je po ukusu moje sestre. Svaka hiža ima svoga križa, uvijek je govorio moj djed, kaže Bert Meeuwis. A omiljena uzrečica moga pokojnoga djeda glasila je: bijeli kruh smrt je za moj trbuh, ali grah mi daje životni dah, kaže Mark Storms. Vaši djedovi očito su bili mudri kao filozofi, kaže Jan Simons. Neki ljudi uvijek povežu sa sobom sve što im pričaš i odmah se nadovežu sa svojom pričom, kaže Leen Marissen. Oprosti Leen što te prekidam, kaže Freddy Taeymans, ali moram ti reći da si sad već drugi put počela pričati o ljudima koji uvijek počnu pričati o sebi. Ili to nisi znala? Nisi? Onda sad znaš, kaže Freddy. Danas članovi grupe Amazing Blondel izgledaju kao mirni sedamdesetogodišnjaci sasvim skraćeni za kosu, kaže Rik Haverans. Gotovo ih se nikad ne može čuti ili vidjeti na radiju ili televiziji, ali i dalje nastupaju – iako vrlo neredovito, a i onda se oslanjaju na najraniji repertoar. Ili, drugim riječima: zapravo nakon četrdeset godina i dalje rade isto. Ali nema veze, kaže Rik, jer i ne znajući, na taj način sviraju u spomen mojoj sestri, koja je u dobi od pedeset osam godina umrla od gadne bolesti mišića, kaže. Tvoju sam sestru pozna-

vala, kaže Liesbeth Jorissen, jer sam u to doba stanovala u istoj zgradi u Leuvenu kao i ona, kaže. Ona je živjela na trećem katu, a ja na drugom. Jan Simons kaže da je njegov sin Mauro nakon srednje škole odlučio da će studirati špediciju, ali je izdržao točno četrnaest dana, jer kad je odabirao taj studij, mislio je da je špedicija isto što i ekspedicija i da će dobiti diplomu istraživača. Ali nakon dva tjedna na fakultetu shvatio je da je zapravo riječ o administraciji vezanoj uz odlazak i dolazak teretnih brodova, i da kasnije neće – kako je Mauro prvobitno mislio – kao diplomirani istraživač krenuti stopama Stanleyja i s karavanom nosača uputiti se u afričku prašumu u potrazi za izvorom Nila. A što Mauro sad studira? pita Leen Marissen. Trenutno ništa, kaže Jan Simons, pa će ostatak školske godine kod kuće izvolijevati. Ona medicinska sestra nije znala da imam nerazumnu, a prema nekima i smiješnu odbojnost prema injekcijama i iglama, kaže Carlo Wouters. To se zove strah od igle, kaže Anna De Roeck. Aha, znači zapravo se radi o određenom stanju? pita Carlo Wouters. Dakako, kaže Anna De Roeck. Onda je moja odbojnost prema injekcijama malo manje nerazumna i smiješna, kaže Carlo Wouters, jer nisam znao da je riječ o stanju, kaže. Rik, nastavi pričati o svojoj pokojnoj sestri, to me zanima, kaže

Dorien van Gucht. Dakle, kaže Rik Haverans, nakon što je prvo nekoliko godina radila u bolnici kao zdravstveno-laboratorijski tehničar, ponovno je išla studirati jer je htjela diplomirati i ergoterapiju, kaže. Jutra i prijepodneva provodila je u predavaonicama fakulteta, a nakon toga je često satima boravila na kaldrmi Leuvena okružena drugim, glasnim prosvjednicima. Ali navečer bi uživala u miru i tišini svoje sobe na trećem katu, u sporednoj uličici uz Bondgenotenlaan, te si je na gramofonu puštala glazbu Amazing Blondela, kaže Rik, i tako se najradije sjećam svoje prerano preminule sestre, kako sluša tu staru englesku glazbu, kaže. Pa i ja, kaže Liesbeth Jorissen. Na ulicama Antwerpena pod parkiranim autima eksplodiraju bombe, a noću iz pištolja i pušaka pucaju na zgrade, kaže Mark Storms. Novine su pune toga, kaže Alma Van Dijk. Jeste li znali da je prije ovdje živio jedan pisac koji je, kad je bio kod kuće, svirao saksofon u lokalnom orkestru limene glazbe, a kad je bio na putu, onda je u hongkonškoj luci promatrao džunke i sampane koji su uplovljavali iz ušća Biserne rijeke? kaže Brigitte Vermeer. Znala sam to, kaže Leen Marissen, poznavala sam ga osobno – umro je prije dvije godine u staračkom domu u Brasschaatu. Dvije bukve u našem vrtu – visoke dvadesetak metara, s opsegom debla od dobra dva

metra – toliko su blizu jedna drugoj da iz daljine izgleda kao da njihove krošnje čine jednu cjelinu, kaže Liesbeth Jorissen, a pretpostavljam i da im je pod zemljom korijenje uglavnom sraslo i da se ispreplelo, kaže. Noćas sam sanjala da su mi pokojni roditelji još živi i da su se preselili u grad, kaže Mia Devos. Kad sam ih došla posjetiti u novu kuću, otac se kupao u staromodnoj sjedećoj kadi na tavanu, a majka je bila zaokupljena pospremanjem nereda u podrumu. Ni jedno ni drugo nisu bili sretni što sam došla i dali su mi do znanja da nemaju vremena za mene. O, sirota, kaže Anna De Roeck. Odakle ti ovo vino? pita Eline Martens. Nisam više sigurna, odgovori Sonja Dumoulin. U svakom slučaju, riječ je o vinu koje ima okus po dobroj lokaciji i dobroj godini berbe, kaže Eline Martens. Prije nekoliko tjedana na ulici sam sreo jednog čovjeka, kaže Bert Meeuwis, s kojim sam u djetinjstvu sjedio u istoj školskoj klupi i koji je s četrnaest godina počeo raditi u tvornici betonskih opločnika. Kad smo se upustili u razgovor, između ostalog mi je rekao da nikad nije volio ići na godišnji, a pogotovo ne na putovanje u inozemstvo, kaže Bert. Ali ljetos ga je žena uspjela nagovoriti da ide s njom grupno u Prag preko turističke agencije. Ništa mu se tamo nije svidjelo i nije bilo ničeg zanimljivog, rekao je. Jer Prag je bio baš

onakav kao što se pribojavao i kao što je vidio na slikama u brošuri: samo palače i crkve i trgovi s kućama starim nekoliko stoljeća. Prvi i zadnji put da sam išao s tobom na putovanje, rekao je tada svojoj ženi. Srećom da je autobus na povratku stao u Schwarzwald, a za razliku od Praga, u Schwarzwald je itekako bilo nečega zanimljivog, rekao je. Stvarno? Da, jer smo ondje vidjeli i zečeve, i kuniće, i zlatne fazane i jarebice, ali i srne, pa čak i jelene lopatare. Oprosti, Bert, kaže Freddy Taeymans, ali trebamo li se smijati na ovu priču ili što? Jer ako se trebamo smijati, onda mislim da si to trebao reći, kaže. I obrnuto, ako trebamo plakati, također, kaže Eline Martens. Molim vas da prosljedite zdjelu s hranom, kaže Sonja Dumoulin. Hoćemo, odgovori Bert Meeuwis. Jesi li i ti sretna što ćeš maloga u ponedjeljak ponovno poslati u vrtić? pita Anna De Roeck. Nego što: jako sam sretna! kaže Myriam Vertessen. I ja, kaže Anna De Roeck. Da, čujem, jer zvučiš kao da si jako zadovoljna zbog toga, kaže Myriam Vertessen. I jesam, kaže Anna De Roeck. Samo, kaže, vrtići su predugo bili zatvoreni pa naš Sven sad ne želi ni čuti za njega. I kod mene je tako, kaže Myriam Vertessen, jer se Wouter ujutro još uvijek svim silama tome opire. Ali zar opet isto? pita Brigitte Vermeer. Zar u ministarstvu u Bruxellesu zaista misle

da ovdje žive samo idioti i budale? Nemoj uvijek pričati tako glasno! kaže Myriam Vertessen. Glasno? Zar ja pričam preglasno? Ali ne pričam tako glasno! kaže Brigitte Vermeer. Ti ne pričaš, ti vičeš, kaže Myriam Vertessen, i ne znači da zato što se toliko dugo poznajemo više nije važno što si kažemo i kojim tonom si nešto kažemo, dobro? Dobro, da, kaže Brigitte Vermeer. Lijepo, kaže Myriam Vertessen. Ali onda se i ti potruđi oko toga, kaže Brigitte Vermeer. Ja? pita Myriam Vertessen. Da, i ti koliko i ja, kaže Brigitte Vermeer. Nosimo sa sobom stvari koje su veće od nas samih, kaže Alma Van Dijk. Jezik, tradiciju, ljepotu, vrijeme, smrt i sjećanje, kaže. Alma uvijek tako lijepo govori, kaže Frank Blockx. Znate li tko je danas umro, jer zvonila su crkvena zvona? pita Eline Martens. To nemoj mene pitati, odgovori Mia Devos, to pitaj nekog drugog. To pitaj ljude koji su stariji od mene, ili još bolje, ljude koji su stari, jer stari ljudi još imaju uho za zvuk crkvenih zvona, kao i za pitanje tko je umro kad čuju melodiju: je li umro muškarac ili žena? Neki to mogu razaznati prema zvuku zvona. To se navodno može čuti prema izmjenjivanju velikog i malog zvona. Katkad se čuju samo udarci velikog zvona, a katkad se na početku oglasi malo zvono, pa nakon njega veliko. Ali mene nemoj pitati odnosi li se to na pokojnog